

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตัปปะ ของวัยรุ่นตอนต้น

A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS AFFECTING HIRIOTTAPPA OF EARLY ADOLESCENCE

ณายา เทพธรณินทรา Naaya Teptoranintara^๑

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต Sompoch Iamsupasit^๒

สิริวัฒน์ ศรีเครือดง Siriwat Srikrueadong^๓

Received: *August 24, 2023*

Revised: *April 29, 2024*

Accepted: *April 00, 2020*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตัปปะของวัยรุ่นตอนต้นตามหลักพุทธจิตวิทยา ๒) เพื่อเปรียบเทียบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตัปปะของวัยรุ่นตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ ๓) เพื่อเสนอโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตัปปะของวัยรุ่นตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นตอนต้นอายุ ๑๒-๑๖ ปีที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๔๑ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่า $\chi^2 = ๔.๓๕๙$, $df = ๓$, $p = ๐.๒๒๕$, $CMIN/DF = ๑.๔๕๓$, $CFI = ๐.๙๙๘$, $GFI = ๐.๙๙๕$, $AGFI =$

^๑ สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. อีเมล jajatalent@gmail.com

^๒ สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. อีเมล: kamalas2013@gmail.com.

^๓ สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. อีเมล: siriwatmcu@gmail.com.

๐.๙๗๔, RMSEA = ๐.๐๓๗ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตัปปะ ได้แก่ การสวดมนต์และฟังธรรม การปฏิบัติเจริญภาวนา การควบคุมตนเองและความศรัทธาในพระพุทธศาสนาโดย

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, หิริโอตตัปปะ, วัยรุ่นตอนต้น

Abstract

The objectives of this study were 1) to study factors affecting Hiriottappa of early adolescents based on Buddhist Psychology; 2) to compare the causal relationship model of factors affecting Hiriottappa of early adolescents with empirical data; and 3) to present a causal relationship model of factors affecting Hiriottappa of early adolescents. The study was quantitative, using a questionnaire to collect data from 341 early adolescents aged 12-16 years studying in grade 1-4 in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The data were analyzed by basic statistics, correlation analysis, confirmatory component analysis and causal structural equation analysis. The study results showed that a causal model of factors affecting Hiriottappa are consistent with empirical data with $\chi^2 = 4.359$, $df = 3$, $p = 0.225$, $CMIN/DF = 1.153$, $CFI = 0.998$, $GFI = 0.995$, $AGFI = 0.974$, $RMSEA = 0.037$. Factors affecting the hiriottappa development were chanting and Dharma listening, prays, self-control and faith in Buddhism.

Keywords: Causal Relationship Model, Hiriottappa, Early Adolescents

๑. บทนำ

ในปัจจุบันประชากรในศตวรรษ ที่ ๒๑ ต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จนบางครั้งหลงลืมความถูกต้องทางศีลธรรม จึงเกิดปัญหาที่หลากหลายรูปแบบขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาความรุนแรง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติดที่มีมากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงขาดการพัฒนาด้านจิตใจหรือด้านคุณธรรมของคนในสังคมไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการน้อมนำจิตใจให้คนในสังคมพัฒนาด้านจิตใจและด้านคุณธรรมมากขึ้นธรรมขั้นต้น ที่ควรมีในตน คือ หิริโอตตัปปะ เพราะเป็นธรรมที่ทำให้สังคมสงบสุข หิริโอตตัปปะ หมายถึง ความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป เป็นธรรมะสำคัญที่ทุกคนใช้ควบคุมจิตใจตนให้อยู่ในความดี ความถูกต้องแห่งศีล การประพฤติอยู่ในกุศล ใช้ในการ

ดำเนินชีวิต และอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หิริ คือ ความละอายใจต่อการทำชั่ว ความละอายใจต่อบาป ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ไม่คิดชั่ว พุดชั่ว ทำชั่ว ต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่กล้าทำความชั่วใด ๆ แม้จะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ เพราะมีความละอายใจต่อบาป ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองรู้ว่าบาป คือความทุกข์กาย ทุกข์ใจ เกิดจากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจของตนเอง ผู้ที่มีหิริ จึงคิดดี พุดดี ทำดีเสมอ เพราะมีคุณธรรม คือ หิริ คุ่มครองจิตใจ เขาจึงเป็นคนดี ผู้ที่ไม่มีหิริ คือ ความไม่ละอายต่อบาป จะทำความชั่วได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะต่อหน้าหรือ ลับหลังก็ตาม บางคนทำความชั่วลับหลัง แต่ต่อหน้าไม่กล้าทำ เพราะอายคน มีใช้ละอายต่อบาป เช่นนี้เรียกว่าเขาเป็น ผู้ไม่มีหิริ ไม่มีธรรมประจำใจในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึง หิริ โอตตปปะ วาเป็นธรรม คุ่มครองโลก เพราะชื่อว่า โลกपालธรรม กล่าวคือ ช่วยป้องกันโลกไม่ให้วุ่นวาย ไม่ให้มีพฤติกรรม เหมือนสัตว์ป่า มีภูมิคุ้มกันในตนเอง โดยเฉพาะด้านจิตใจ จะเป็นการป้องกันปัญหาที่ยั่งยืน ดังนั้นสังคมควรส่งเสริม ปลูกฝัง และสร้างความตระหนักแก่สังคมให้มีความละอายใจในการทำชั่ว และเกรงกลัวต่อผลของการทำชื่อนั้น

หากบุคคลในสังคมโดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เริ่มมีอัตลักษณ์แห่งตนมีหิริโอตตปปะ มีความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป จะสามารถควบคุมจิตใจตนให้อยู่ในความดี นึกถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ภาวะวัยรุ่น (Identity vs. Role Confusion) ตามทฤษฎีของ อิริคสัน (Erik Erikson) ในช่วงวัยนี้ เด็กจะต้องแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อให้ชัดเจนในบทบาทของตนเองเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจะมีบุคลิกภาพหรืออัตลักษณ์ จะพัฒนาภาวะ เอกลักษณ์แห่งตนด้าน อาชีพ บทบาททางเพศ การเมือง ศาสนาหรือไม่ก็เกิดความรู้สึกสับสนในบทบาทและ ภาวะความเป็นตน วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่สำคัญที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตเป็นผู้กำหนดความมั่นคงของประเทศต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้น ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้น เพื่อนำไปพัฒนาและส่งเสริมการสร้างหิริโอตตปปะในวัยรุ่น เพื่ออนาคตและสังคมสืบไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้นตามหลักพุทธจิตวิทยา

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

๒.๓ เพื่อนำเสนอโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้น

๓. วิธีดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย/ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุ ๑๒-๑๖ ปี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒๗,๙๑๓ คน^๔

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นตอนต้นจำนวน ๓๔๑ คนช่วงอายุ ๑๒-๑๖ ปี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรม AMOS โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตาม (Hair et al., ๒๐๑๐) ได้เสนอเงื่อนไขเพื่อกำหนดขนาดตัวอย่างต่ำสุด สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ดังนี้ ขนาดตัวอย่างต่ำสุดภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดคือจำนวนตัวแปรแฝง < ๗ ตัวแปร และแต่ละ ตัวแปรแฝงวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ < ๓ ตัวแปร ขนาดตัวอย่างต่ำสุดเท่ากับ ๓๐๐ ตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตาม (Hair et al., ๒๐๑๐) ที่แนะนำว่าขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดคือจำนวนตัวแปรแฝง < ๗ ตัวแปร และแต่ละ ตัวแปรแฝงวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ < ๓ ตัวแปร ขนาดตัวอย่างต่ำสุดเท่ากับ ๓๐๐ ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์ไปยังสถานศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา ๔๙๕ คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดกรองแบบสอบถามที่ตอบได้สมบูรณ์และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้ จำนวน ๓๔๑ คน ดังนั้น จำนวนตัวอย่างในการวิจัยนี้จึงมีขนาดตัวอย่างเท่ากับจำนวน ๓๔๑ คน ซึ่งมากกว่าขนาดตัวอย่างที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตัปปะของวัยรุ่นตอนต้น เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๖ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบ่งออกเป็น ๕ ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน รายได้ของครอบครัว สถานภาพของบิดามารดา

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามด้านพฤติกรรมความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบวัดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด ๑๕ ข้อ (เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ นำไปใช้

^๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๖๓, หน้า ๔๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://ayuttaya.nso.go.th/> [๙ ธันวาคม ๒๕๖๕].

เก็บข้อมูลจริงจำนวน ๑๒ ข้อ) ๑) ด้านพระพุทธรูป ๕ ข้อ ๒) ด้านพระธรรม ๒ ข้อ ๓) ด้านพระสงฆ์ ๕ ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ๕ ระดับจริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามด้านพฤติกรรมการสวดมนต์ ฟังธรรม เป็นแบบวัดด้านการสวดมนต์ ฟังธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็น ๒ ด้าน (เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจำนวน ๑๐ ข้อ) ๑) ด้านการสวดมนต์ จำนวน ๕ ข้อ ๒) ด้านการฟังธรรม จำนวน ๕ ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ๕ ระดับจริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามด้านพฤติกรรมการฝึกเจริญภาวนา เป็นแบบวัดการเจริญภาวนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งการเจริญภาวนาเป็น ๔ ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด ๒๐ ข้อ (เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจำนวน ๑๕ ข้อ) ได้แก่ ๑) ด้านกายภาวนา ๔ ข้อ ๒) ด้านศีลภาวนา ๓ ข้อ ๓) ด้านจิตภาวนา ๔ ข้อ ๔) ด้านปัญญาภาวนา ๔ ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ๕ ระดับจริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามด้านพฤติกรรมการควบคุมตนเอง เป็นแบบวัดการควบคุมตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น ๒ ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ (เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจำนวน ๗ ข้อ) ได้แก่ ๑) การรับรู้อำนาจแห่งตน ๓ ข้อ ๒) การกำกับตนเอง ๔ ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ๕ ระดับจริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ ๖ แบบสอบถามด้านறிโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้น เป็นแบบวัดการมีறிโอตตปปะในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น ๒ ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ (เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจำนวน ๙ ข้อ) ได้แก่ ๑) ด้านการมีறி ๕ ข้อ ๒) ด้านการมีโอตตปปะ ๔ ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ๕ ระดับจริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

๑) นำแบบสอบถามส่งผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่านเพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร พบว่า คะแนนที่ได้ในครั้งแรกยังไม่ถึงเกณฑ์ จึงทำการแก้ไขข้อคำถามและส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบใหม่อีกครั้ง เกณฑ์

ในการประเมิน มีดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ถึง ๑.๐๐ มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕ ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

จากผลการวิเคราะห์เครื่องมือพบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๘ ถึง ๑.๐๐ ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาผ่านเกณฑ์

๒) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ ไปทดสอบ กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๕ คน เพื่อทำการทดสอบความเข้าใจภาษา พบว่า การเข้าใจภาษาผ่านเกณฑ์ นำไปทดสอบ ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดต่อไป

๓) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัด โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน เมื่อได้ข้อมูลกลับมาทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) และค่า CITC ในการพิจารณาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามที่เหมาะสมได้แก่ข้อคำถามที่มีค่า ตั้งแต่ .๒ ขึ้นไป ค่าที่มีค่าเป็นลบและต่ำกว่า .๒ ต้องพิจารณาปรับปรุง หรือตัดทิ้งไป

ตารางที่ ๑ การคำนวณหาค่า Reliability

การวัดตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่นชนิดอัลฟ่า	ค่า citc
แบบวัดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา	๑๒	.๘๙๗	.๔๕๖-๗๒๔
พฤติกรรมการสวดมนต์ ฟังธรรม	๑๐	.๘๖๓	.๔๗๕-๗๑๕
พฤติกรรมการฝึกเจริญภาวนา	๑๕	.๘๙๗	.๔๐๐-๗๑๓
พฤติกรรมการควบคุมตนเอง	๗	.๗๕๕	.๓๔๘-๕๘๘
ด้านறிโอดดับปะ	๙	.๗๔๖	.๓๓๒-๕๙๑

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑ ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร โดยขอความร่วมมือ จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒ นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ และคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบด้วยความไม่ตั้งใจ ได้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๓๔๑ คน เพียงพอสำหรับเงื่อนไขของข้อกำหนด

๓ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๔๑ คน ที่ได้ นำมาดำเนินการตามขั้นตอนทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) โดยได้ค่าระหว่าง .๖๔๐ ถึง .๘๓๑ และค่า citc อยู่ระหว่าง .๓๒๐ ถึง .๗๕๒ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมช่วยในการวิเคราะห์เพื่อการวิจัย ดังนี้

๑ อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน คณิตหรือค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Max) ค่าต่ำสุด (Min)

๓ สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path Analysis) สถิติการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM , AMOS) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตปะของวัยรุ่นตอนต้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์งานวิจัย

๑ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒ การตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตปะของวัยรุ่นตอนต้น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

๓ ทดสอบค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (Chi-Square Statistics: χ^2/df) พิจารณาจากค่าสัดส่วน ๑๒๗ ระหว่างไคสแควร์และค่าองศาอิสระ (χ^2/df) มาประกอบการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล โดยเกณฑ์ในการพิจารณา คือ $\chi^2/df \leq ๓.๐๐$ โมเดลจึงจะยอมรับได้ (Kline, ๑๙๙๘)

๔. ผลการวิจัย

สรุปจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

๑. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตปะของวัยรุ่นตอนต้น ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous variable) คือ

๑.๑ พฤติกรรมการควบคุมตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ๒ ตัว การรับรู้อำนาจแห่งตน และการกำกับตนเองมิให้แสดงออกทางลบ

๑.๒ พฤติกรรมการปฏิบัติเจริญภูมิกาย ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ๔ ตัว ได้แก่ กายภูมิกาย ศีลภูมิกาย จิตตภูมิกาย และปัญญาภูมิกาย

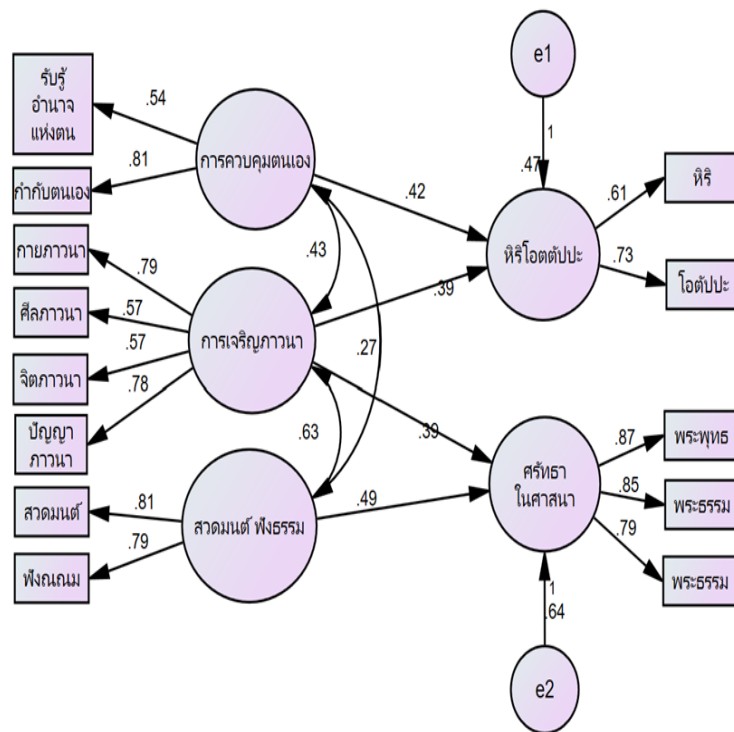
๑.๓ พฤติกรรมการสวดมนต์ ฟังธรรม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ๒ ตัว ได้แก่ การสวดมนต์ ฟังธรรม

๑.๔ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ๓ ตัว ความเชื่อในพระพุทธ ความเชื่อในพระธรรม ความเชื่อในพระสงฆ์

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตัปปะของวัยรุ่นตอนต้นโดยตรง คือ พฤติกรรมการควบคุมตนเองและการเจริญภาวนา และปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อการเสริมสร้างหิริโอตตัปปะ คือ การสวดมนต์ฟังธรรม การพยากรณ์ตัวแปรตาม (R๒) คือ การเสริมสร้างหิริโอตตัปปะของ วัยรุ่นตอนต้น พบว่า มีค่าเท่ากับ ๔๗.๐๐ แสดงว่า พฤติกรรมการควบคุมตนเอง (Control) และพฤติกรรมการฝึกเจริญภาวนา (Pray) ในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายการเสริมสร้างหิริโอตตัปปะของ วัยรุ่นตอนต้นได้ร้อยละ ๔๗.๐๐

๓. รูปแบบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตัปปะของวัยรุ่นตอนต้น ดังแสดงในภาพที่ ๑ การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตัปปะของ วัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเป็นการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ผลการทดสอบไค-สแควร์ (CMIN) มีค่าเท่ากับ ๔.๓๕๙ ค่า χ^2/df (CMIN/DF) = ๑.๔๕๓ ค่า p-value เท่ากับ ๐.๒๒๕ ที่องศาอิสระ เท่ากับ ๓ นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .๙๙๕ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .๙๗๔ ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ ๑ และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .๐๓๗ ซึ่งเข้าใกล้ศูนย์ สนับสนุนว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ตัวแปรที่มี อิทธิพลมากที่สุดในแต่ละตัวแปรแฝง คือ การควบคุมตนเอง และการเจริญภาวนา

Chi-square = 4.359, DF = 3, P = .225
 Chi-square/DF = 1.453
 GFI = .995, AGFI = .974, CFI = .998
 RMSEA = .037
 Standardized estimates

ภาพที่ ๑ โมเดลข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตปละของวัยรุ่น
 ตอนต้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (หลังปรับแก้โมเดล)

๕. อภิปรายผล

การเสนออภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอเป็นประเด็นตามข้อค้นพบของการวิจัย
 ดังต่อไปนี้

๑. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตปละของวัยรุ่นตอนต้นโดยตรง คือ
 พฤติกรรมการควบคุมตนเองและการเจริญภาวนา

เนื่องจากการควบคุมตนเองเป็นความสามารถของบุคคลที่จะไม่ทำการกระทำบาง
 ชนิดหรือกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือ
 หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนความสามารถในการจัด สภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิด

พฤติกรรมตามที่บุคคลตั้งใจไว้ แม้ว่าบุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรคหรืออยู่ในสภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในใจ เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้อิทธิพลจากภายนอกและภายในเพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ^๕ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ที่กล่าวว่าบุคคลเป็นผู้ดำเนินการในการปรับพฤติกรรมด้วยตนเองทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการเลือกเป้าหมาย ตลอดจนวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลใดมีทักษะในการควบคุมได้ดี สิ่งร้ายภายนอกจะมีอิทธิพลต่อเขาน้อยมาก ในทางกลับกัน ถ้าบุคคลใดมีการควบคุมตนเองได้ต่ำ สิ่งร้ายภายนอกจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขามาก สอดคล้องกับการศึกษาของ^๖ สถาพร สู้สุข ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการกำกับตนเองด้านความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการกำกับตนเองด้านความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ได้รับอิทธิพลมาจากคุณลักษณะส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว การยึดตัวแบบ การเลี้ยงดูของครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองด้านความมีระเบียบวินัยของนักเรียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ^๗ ดิษยา มีเพียร ทำการศึกษาผลของการฝึกการควบคุมตนเองต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนกระทำผิดหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนหญิงที่กระทำผิดและถูกตัดสินให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พบว่า เยาวชนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการฝึกการควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล ในขณะที่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในกลุ่มควบคุม นอกจากนั้นเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในทั้ง ๓ ระยะ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการฝึกการควบคุมตนเองช่วยทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวลดลง

ดังนั้น กระบวนการควบคุมตนเองจะเกิดผลสำเร็จนั้นบุคคลจะต้องเรียนรู้ทักษะใหม่โดยการสังเกต การเพิ่มความรับผิดชอบและการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ กระบวนการฝึกฝนช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการพัฒนาตน ทั้งสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเอง มีการปรับปรุงแก้ไขตนเอง และการสะท้อนความคิดของตนเองเป็นการพัฒนาปัญญาให้เพิ่มพูนขึ้นจนทำให้บุคคลสามารถกำกับและควบคุมตนเอง และจากการศึกษาถึงโมเดล

^๕ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓๘.

^๖ สถาพร สู้สุข, “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการกำกับตนเองด้านความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา**, (คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๗ ดิษยา มีเพียร, “ผลของการฝึกการควบคุมตนเองต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนกระทำผิดหญิงในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อhiriโอดตปปะของวัยรุ่นตอนต้น ด้านการควบคุมตนเองในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นตอนต้นที่มีพฤติกรรมควบคุมตนเองสูงจะส่งผลให้เกิดhiriโอดตปปะสูงด้วย โดยการฝึกอบรมทางด้านพระพุทธศาสนาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงhiriโอดตปปะ สอดคล้องกับ ธาณี กลิ่นเกสร^๘ ศึกษาผลการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาhiriโอดตปปะ และทัศนคติต่อพระพุทธศาสนา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคที่ได้รับการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนา มีhiri โอดตปปะ และทัศนคติต่อพระพุทธศาสนาสูงขึ้นมากกว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากนักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องของสติสัมปชัญญะ และสติปัฏฐาน ๔ เป็นหลักธรรมที่เกื้อกูลให้ทำความดี มีความสำนึกอยู่ ไม่พลั้งเผลอ เข้าใจความเป็นจริง มีสติควบคุมกาย ใจ และ อารมณ์ ไม่เกิดความประมาท ใช้ชีวิตอย่างสันติ นักศึกษาจะประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ด้วยความระมัดระวัง ไม่กระทำในทางที่เสื่อมเสีย ไม่ยอมพลาดโอกาสในการทำทำความดี มีสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ ทำให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองได้ทั้งภายในและภายนอกตนเอง นอกจากนี้ นักศึกษายังได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติด้วย จึงทำให้มีจิตใจและบุคลิกเข้มแข็ง จิตใจสงบเยือกเย็น และสอดคล้องกับ^๙ สาระ มุขติ ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการควบคุมตนเองตามแนวพุทธจิตวิทยาสำหรับนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราชิราช รูปแบบการควบคุมตนเองตามแนวพุทธจิตวิทยานี้ได้นำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นหลักธรรมแกนกลางในการควบคุมตนเอง ๓ หลักธรรม ได้แก่ หลักธรรมที่มีอุปการะมาก ได้แก่ สติสัมปชัญญะ หลักธรรมคุ้มครองโลก ได้แก่ ขันติโสรัจจะ และหลักธรรมอันทำให้งาม ได้แก่ hiriโอดตปปะ หลักธรรมทั้ง ๓ มีความสัมพันธ์ ในการพัฒนาการควบคุมตนเองในนักศึกษา

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างhiri โอดตปปะของวัยรุ่นตอนต้นโดยทางอ้อม คือ การสวดมนต์ ฟังธรรม

การเรียนรู้ของมนุษย์มีแกนหลัก ๓ แกน คือ ๑) การฝึกฝนตนเองเรื่องศีล ๒) การฝึกฝนตนเองเรื่องสมาธิ และ ๓) การฝึกฝนตนเองเรื่องปัญญา หลักการเรียนรู้ข้างต้นมีลักษณะเป็นหลักและแนวปฏิบัติที่บูรณาการพัฒนามนุษย์ใน พระไตรปิฎก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ การฝึกหัดอบรมกาย วาจา และจิตของมนุษย์ ให้สามารถค้นพบ และควบคุมตนเอง เรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ตามหลักการศึกษา ๓ ประการ คือ

^๘ ธาณี กลิ่นเกสร, “ผลของการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาhiri-โอดตปปะและทัศนคติต่อพระพุทธศาสนาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง”, วารสารพฤติกรรมศาสตร์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (พฤศจิกายน ๒๕๓๘): ๑๐๙-๑๑๗.

^๙ สาระ มุขติ, “การพัฒนารูปแบบการควบคุมตนเองตามแนวพุทธจิตวิทยา สำหรับนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช”, คุษฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

^{๑๒} พระอริการสมพร อนาลโย, “วิเคราะห์ศรัทธาในระบบความเชื่อจากคำสอนของพระพุทธศาสนา”, วารสารวณัฏฐองแหกรพุทธศาสตรปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒): ๙๑-๑๐๓.

พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับการสวดมนต์ ฟังธรรม เพราะในพระพุทธศาสนาไม่ได้มีแต่เรื่องที่ต้องใช้ หลักเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียว บางอย่างที่เกิดขึ้นจำกัดในการสืบสาวด้วยเหตุผลของมนุษย์ ก็ต้องอาศัยศรัทธาเป็นตัวตั้งต้นก่อน เช่นกัน พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นการพัฒนาศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้อง^{๑๓}

๖. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ตามภาพดังนี้

ภาพที่ ๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพสามารถสรุปโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหิริโอตตปปะของวัยรุ่นตอนต้น ประกอบด้วย ๒ องค์ประกอบ ได้แก่

๑. พฤติกรรมปฏิบัติเจริญภาวนา ประกอบด้วย ได้แก่ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และ ปัญญาภาวนา การปฏิบัติเจริญภาวนาทำให้กลับมาสัมผัสระลึกในสิ่งที่กำลังกระทำ อยู่ ส่งผลต่อจิตใจให้รู้ผิดชอบชั่วดี ชัดเจนและบ่มเพาะจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ เมื่อปฏิบัติเจริญภาวนาอย่างสม่ำเสมอ ความมีสติที่ต่อเนื่องช่วยให้รู้เท่าทันสิ่งเร้าภายนอก อยู่กับปัจจุบัน ก่อให้เกิดความยับยั้งชั่งใจในการที่จะทำในสิ่งที่ไม่ดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป

๒. พฤติกรรมควบคุมตนเอง ได้แก่ การรับรู้อำนาจแห่งตน การกำกับตนเองมิให้แสดงออกทางลบ เป็นความสามารถในการเข้าใจถึงผลของกรรมอันเกิดจากการกระทำที่ส่งผลต่อ

^{๑๓} นาคอ อุ่นเวียง, ศรัทธาและปัญญาในพระพุทธศาสนา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/34752> [๙ เมษายน ๒๕๖๕].

จิตใจ หากกระทำไม่ดี จะทำให้จิตใจไม่มีความสุข เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในผลของกรรมที่เกิดจากการกระทำ โดยสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เริ่มจากที่สังคมมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นการสั่งสมเพื่อการอยู่ร่วมกับสังคม และเมื่อได้หลอหลอมมากขึ้นจนกลายเป็นสิ่งที่ได้กระทำจนเป็นความคุ้นเคย และกลายเป็นสิ่งที่ติดตัว ต่อมาก็ได้ซึมซับเข้ามาสู่ภายในจิตใจ กลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นอัตโนมัติ รับรู้จากภายในว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว รวมถึงการรับรู้ถึงผลแห่งการกระทำเหล่านั้นด้วย ซึ่งก็คือการมีหิริโอตตปปะในจิตใจ

ผลการศึกษาโมเดลครั้งนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสามารถนำไปใช้วัดคุณธรรมด้านหิริโอตตปปะของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ได้และสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมด้านหิริโอตตปปะ เพื่อจะได้้นำเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์คุณธรรมตนเองต่อไป

๘. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.สถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีการวิจัยเพื่อสำรวจทักษะที่นักเรียนให้ความสนใจและต้องการเรียนรู้ แล้วจึงนำผลการสำรวจไปเป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการควบคุมตนเองการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน ให้สอดคล้องกับความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างหิริโอตตปปะในตน

๒.ควรออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพฤติกรรมควบคุมตนเอง ดำเนินการศึกษาเชิงทดลอง มีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง นำหลักสูตรไปใช้ทดลองจริง ทำการเปรียบเทียบผลการทดลองก่อน-หลัง และให้มีการสะท้อนข้อมูลกลับจากนักเรียนที่เข้าร่วมแล้ว จึงนำข้อเสนอแนะไปปรับแก้พัฒนาเพื่อนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรนำปัจจัยเชิงเหตุที่ได้จากการศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงเหตุที่ส่งเสริมการควบคุมตนเองที่ส่งผลต่อหิริโอตตปปะ ทำการศึกษาเชิงลึกเพิ่มเติมโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากการวัดพฤติกรรมด้านจิตวิทยานั้น ควรวัดโดยพิจารณาทั้งจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและจากความคิดเห็นของผู้เรียนเอง

๒. ศึกษาการสร้างแบบจำลองปัจจัยที่เป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมควบคุมตนเอง หิริโอตตปปะ โดยอาจจะศึกษาการวิเคราะห์หิทธิพลเพื่อให้ได้ผลการวิจัยในส่วนของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวที่มีชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ดิษยา มีเพียร. “ผลของการฝึกการควบคุมตนเองต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชน กระทำผิดหญิงในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.**
- ธานี กลิ่นเกสร. “ผลของการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาhiri-โอตัมปะและทัศนคติ ต่อพุทธศาสนาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง”. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (พฤศจิกายน ๒๕๓๘): ๑๐๙-๑๑๗.**
- นำโชค อุ่นเวียน. **ศรัทธาและปัญญาในพระพุทธศาสนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/34752> [๙ เมษายน ๒๕๖๕].
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓๐. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม, ๒๕๓๙).
- พระศักดิ์ดา งานหมั่น. “การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑”. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑): ๑-๑๐.**
- พระอธิการสมพร อนาลโย. “วิเคราะห์ศรัทธาในระบบความเชื่อจากคำสอนของ พระพุทธศาสนา”. **วารสารวณิฆ้องแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒): ๙๑-๑๐๓.**
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- สถาพร สู้สุข. “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการกำกับตนเองด้านความมีวินัยของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.**
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สาระ มุขดี. “การพัฒนารูปแบบการควบคุมตนเองตามแนวพุทธจิตวิทยา สำหรับนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชราช”. **ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.**
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **รายงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๖๓. หน้า ๔๐.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ayuttaya.nso.go.th/> [๙ ธันวาคม ๒๕๖๕].